

VENDIM
Nr. 349, datë 16.6.2021

PËR MIRATIMIN E RREGULLORES PËR SHISHET ENËMATËSE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 3, të nenit 36, të ligjit nr. 126/2020, “Për metrologjinë”, me propozimin e ministrit të Financave dhe Ekonomisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullore për shishe enëmatëse, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.
 2. Shfuqizimin e vendimit nr. 1161, datë 13.8.2008, të Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullore për shishe enëmatëse”.
 3. Ngarkohen Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë dhe Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut për zbatimin e këtij vendimi.
- Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

RREGULLORE
PËR SHISHET ENËMATËSE

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1
Qëllimi

Kjo rregullore përcakton kërkesat metrologjike ndaj shisheve enëmatëse që kontrollohen ligjërisht, mbishkrimet dhe shenjat e vendosura në to dhe metodat referuese për kontrollin e vëllimit neto të shisheve.

Neni 2
Fusha e zbatimit

1. Kjo rregullore zbatohet për enët, të quajtura shishe të bëra prej qelqi ose prej ndonjë materiali tjetër, që kanë fortësi dhe qëndrueshmëri të tillë për të ofruar të njëjtat garanci metrologjike si qelqi, kur enë të tilla:

- a) janë të taposura apo të projektuara për t’u taposur, që destinohen për magazinim, transport ose shpërndarje të lëngjeve;
- b) kanë kapacitet nominal nga 0,05 litra deri në 5 litra, përfshirë këto dy vlera;
- c) kanë karakteristika metrologjike (karakteristika të projektimit dhe uniformitet të prodhimit) të tilla që mund të përdoren si shishe matëse kur ato mbushen deri në një nivel specifik ose një përqindje të specifikuar të kapacitetit të tyre “deri në buzë” dhe përmbajtja e tyre mund të matet me një saktësi të mjaftueshme.

2. Enët që plotësojnë kriteret në pikën 1 të këtij neni, do të quhen shishe enëmatëse.

Neni 3

Vendosja në treg e shisheve enëmatëse

1. Vendosja në treg dhe përdorimi i shisheve si enëmatëse do të kryhet vetëm nëse ato plotësojnë kërkesat dhe testimet e vendosura në këtë rregullore, në lidhje me përcaktimin e volumit të tyre ose metodat me të cilat ato janë kontrolluar.

2. Në territorin e Republikës së Shqipërisë, shishet, që janë në përputhje me kërkesat e pikës 1, nuk mund të refuzohen, të ndalohen apo të kufizohen.

KREU II

KËRKESAT METROLOGJIKE PËR SHISHET SI ENËMATËSE

Neni 4

Kapacitetet e shisheve

1. Shishet enëmatëse karakterizohen nga kapacitetet vijuese, që gjithmonë do të përcaktohen në temperaturën 20 °C:

1.1 Kapaciteti nominal V_n është vëllimi që është shënuar në shishe; ky është vëllimi i lëngut që shishja konsiderohet të përmbajë kur mbushet në kushtet e përdorimit ashtu siç është destinuar;

1.2 Kapaciteti “deri në buzë” është vëllimi i lëngut që përmban kur mbushet deri në buzë;

1.3 Kapaciteti i vërtetë i shishes është vëllimi i lëngut që në fakt ajo përmban kur mbushet saktësisht në kushtet që i përputhen teorikisht kapacitetit nominal.

2. Kapaciteti aktual i shisheve enëmatëse kontrollohet duke përcaktuar sasinë e ujit në 20 °C që shishja në fakt e përmban kur mbushet deri në nivelin që teorikisht i korrespondon kapacitetit nominal.

3. Kapaciteti aktual i shisheve enëmatëse mund të kontrollohet dhe në mënyrë indirekte me një metodë të saktësisë ekuivalente.

Neni 5

Metodat e mbushjes

1. Shishet enëmatëse do të mbushen në dy metoda:

a) në një nivel konstant;

b) në një boshllëk konstant.

2. Distanca ndërmjet nivelit teorik të mbushjes për kapacitetin nominal dhe nivelit “deri në buzë”, si dhe diferenca ndërmjet kapacitetit “deri në buzë” dhe asaj nominale, njohur si volum i zgjerimit apo boshllëkut, duhet të jetë konstant në masë të perceptueshme për të gjitha shishet e të njëjtit lloj apo për të gjitha shishet që janë prodhuar me të njëjtin dizajn.

Neni 6

Gabimet maksimale të lejuara

1. Gabimet maksimale të lejuara (pozitive ose negative) të shisheve enëmatëse në një temperaturë prej 20 °C dhe nën kushtet e kontrollit, të përcaktuara në aneksin 1, ndërmjet kapacitetit aktual dhe kapacitetit nominal V_n do të jetë në përputhje me tabelën në vijim.

Kapaciteti nominal V_n në mililitra	Gabimi maksimal i lejuar	
	në % të V_n	në ml
nga 50 deri 100	-	3
nga 100 deri 200	3	-
nga 200 deri 300	-	6
nga 300 deri 500	2	-
nga 500 deri 1000	-	10
nga 1000 deri 5000	1	-

2. Gabimi maksimal i lejuar i kapacitetit të treguar “deri në buzë” të një shisheje do të jetë i njëjti si gabimi maksimal i lejuar për kapacitetin nominal korrespondues.
3. Në prodhimin e shisheve enëmatëse, shfrytëzimi sistematik i tolerancave është i ndaluar.

Neni 7

Konformiteti i shisheve enëmatëse

1. Shishet që plotësojnë kërkesat e kësaj rregulloreje mund të shënohen me shenjën e konformitetit të përcaktuar në pikën 2, të nenit 8.
2. Forma dhe paraqitja grafike e shenjës së konformitetit të kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse duhet të jetë konform aneksit 2.
3. Shishet enëmatëse do t'i nënshtrohen kontrollit metrologjik, sipas kushteve të përcaktuara në këtë rregullore dhe në anekset e saj.

Neni 8

Përgjegjësitë e prodhuesit të shisheve enëmatëse

1. Çdo prodhues i shisheve enëmatëse, i vendosur në Republikën e Shqipërisë, duhet të aplikojë në Drejtorinë e Përgjithshme të Metrologjisë për miratimin e shenjës me anë të së cilës ai identifikohet.
2. Prodhuesi, nën përgjegjësinë e tij, vendos shenjën e konformitetit ”3” e referuar në nenin 7, me anë të të cilit vërteton se shishet përputhen me kërkesat e kësaj rregulloreje.
3. Shenja e referuar në pikën 2 duhet të ketë të paktën 3 mm lartësi.

Neni 9

Përgjegjësitë e organeve kompetente

1. Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë do të miratojë shenjën e identifikimit të prodhuesit, e referuar në pikën 1, të nenit 8.
2. Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë, pas miratimit të shenjës së identifikimit të prodhuesit, informon inspektoratin që mbulon fushën e metrologjisë brenda një muaji dhe e publikon në faqen zyrtare të DPM-së.
3. Inspektorati, që mbulon fushën e metrologjisë, do të kontrollojë që shishet enëmatëse janë në përputhje me dispozitat e kësaj rregulloreje duke marrë mostra në vendin e prodhimit ose, nëse kjo nuk është e mundur, në ambientet e importuesit ose agentit të tij të vendosur në Shqipëri.
4. Kontrolli statistikor i marrjes së mostrës të jetë në përputhje me metodat e pranuar të inspektimit të pranimit të cilësisë. Efektshmëria duhet të jetë e krahasueshme me metodën referencë, të specifikuar në aneksin 1.
5. Kjo rregullore nuk përjashton asnjë kontroll që mund të kryhet nga inspektorati që mbulon fushën e metrologjisë gjatë tregtimit të shisheve enëmatëse.

KREU III

MBISHKRIMET DHE SHENJAT E VENDOSURA MBI SHISHET ENËMATËSE

Neni 10

Rregullat për vendosjen e mbishkrimeve në shishe enëmatëse

1. Të gjitha mbishkrimet mbi shisheet enëmatëse duhet të vendosen në mënyrë që të mos shuhet, të jenë lehtësisht të lexueshme dhe të dukshme në kushte normale të paraqitjes.
2. Një shishe enëmatëse do të mbajë në një anë të saj, në fund ose në rrethin e fundit:
 - a) një mbishkrim tregues për kapacitetin nominal të saj në shkronja:
 - të paktën 6 mm të larta nëse kapaciteti nominal është më i madh se 100 cl;
 - 4 mm të larta në qoftë se është nga 100 cl e poshtë deri 20 cl (pa përfshirë atë);
 - 3 mm të larta në qoftë se ai nuk është më i madh se 20 cl, të ndjekur nga simboli i njësisë së matjes së përdorur;
 - b) shenjën e identifikimit të prodhuesit, e përshkruar në pikën 1, të nenit 8;
 - c) shenjën “3” e përshkruar në pikën 2 dhe 3, të nenit 8.
3. Një shishe enëmatëse do të mbajë në fund ose në rrethin e fundit, në përputhje me metodën ose metodat e mbushjes për të cilën është ideuar:
 - a) një mbishkrim tregues për kapacitetin “deri në buzë”, të shprehur në centilitra dhe të pandjekura nga simboli cl. Madhësia e mbishkrimit duhet të jetë e njëjtë me madhësinë e mbishkrimit për kapacitetin nominal;
 - b) dhe/ose një mbishkrim tregues në milimetra të distancës nga niveli “deri në buzë” deri te niveli i mbushjes që i përket kapacitetit nominal, i ndjekur nga simboli mm.
4. Tregues të tjerë mund të paraqiten në shishe enëmatëse, por ato nuk duhet të krijojnë konfuzion me treguesit kryesorë.

Aneks nr. 1

METODA REFERUESE PËR KONTROLLIN STATISTIKOR ME MOSTRA TË SHISHEVE ENËMATËSE

Ky aneks paraqet procedurat për kontrollin statistikor të shisheve enëmatëse ligjërisht të kontrolluara.

1. Metoda e marrjes së mostrave

Partia e kontrolluar duhet të përfshijë shishe enëmatëse të të njëjtit dizajn dhe të të njëjtit prodhim, të përcaktuar në prodhimin për një orë.

Nëse rezultati i kontrollit të një partie, që i korrespondon prodhimit orar nuk është i kënaqshëm, mund të kryhet një test i dytë i bazuar në një mostër tjetër të zgjedhur prej një partie që i korrespondon një periudhe kohe më të gjatë prodhimi ose mund të kontrollohen rezultatet e regjistrimeve të kartave të kontrollit të prodhuesit.

Numri i shisheve enëmatëse që përbën mostrën do të jetë 35 ose 40, në varësi të metodës së zgjedhur, që është metoda e devijimit standard dhe metoda e diapazonit mesatar.

2. Matja e kapacitetit të shisheve enëmatëse që përbëjnë mostrën

Shisheet enëmatëse do të peshohen bosh, pastaj të mbushura me ujë me densitet të njohur në 20 °C, deri në nivelin e mbushjes përkatësisht me metodën e kontrollit të përdorur dhe ato pastaj do të peshohen plot.

Kontrolli do të kryhet me instrumente matëse të përshtatshme dhe të verifikuara nga organet përkatëse të DPM-së ose personat juridikë të autorizuar për kryerjen e verifikimit të instrumenteve matëse ligjërisht të kontrolluara dhe që mbajnë shenja të vlefshme që vërtetojnë këtë verifikim.

Gabimi në matjen e kapacitetit nuk mund të jetë më e madhe se një e pesta e gabimit maksimal të lejueshëm që i korrespondon kapacitetit nominal të shisheve enëmatëse.

Mesatarja e kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse të matura do të llogaritet dhe pastaj të vlerësohet me një nga metodat statistikore në vijim:

3. Kontrolli i kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në bazë të vlerësimit të mesatares së kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në një mostër duke përdorur metodën e devijimit standard

Merret një mostër çfarëdo prej 35 shislesh enëmatëse. Kapacitetet aktuale xi të shisheve enëmatëse në mostër do të maten të gjitha.

Llogarisni si vijon:

1. Vlerën mesatare \bar{x} të kapaciteteve aktuale xi të shisheve enëmatëse në një mostër;
2. Devijimin standard të vlerësuar "s" të kapaciteteve aktuale xi të shisheve enëmatëse në parti;
3. Kufirin e sipërm të lejuar T_s : shuma e kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti;
4. Kufirin e poshtëm të lejuar T_i : diferenca ndërmjet kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti;

Partia do të deklarohet që plotëson kërkesat ndaj kapacitetit aktual nëse ajo plotëson njëkohësisht tri kriteret e pranimit që vijojnë:

$$\bar{x} + k \cdot s \leq T_s$$

$$\bar{x} - k \cdot s \geq T_i$$

$$s \leq F(T_s - T_i)$$

ku: $k = 1.57$

$F = 0.266$

Llogaritjet:

1. Vlera mesatare e \bar{x} kapaciteteve aktuale xi të shisheve enëmatëse në një mostër:

- Shuma e 35 matjeve të kapacitetit aktual është: $x_i = \sum x_i$

- Vlera mesatare e 35 matjeve është: $\bar{x} = \frac{\sum x_i}{35}$

- Shuma e katrorëve të 35 matjeve është: $\sum x_i^2$

- Katrori i shumës së 35 matjeve është: $(\sum x_i)^2$, pastaj $\frac{(\sum x_i)^2}{35}$

- Shuma e korigjuar është: $SC = \sum x_i^2 - \frac{1}{35}(\sum x_i)^2$

- Varianca e llogaritur: $v = \frac{SC}{34}$

Devijimi standard "s" i llogaritur është: $s = \sqrt{v}$

2. Kontrolli i kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse, në bazë të vlerësimit të mesatares së kapaciteteve aktuale të shisheve në një mostër, duke përdorur metodën e diapazonit mesatar

Merret një mostër çfarëdo prej 40 shislesh enëmatëse. Do të maten kapacitetet aktuale xi të shisheve enëmatëse në mostër.

Llogarisni si vijon:

1. Vlerën mesatare \bar{x} të kapaciteteve aktuale x të shisheve enëmatëse në një mostër;
 2. Diapazonin mesatar \bar{R} të kapaciteteve aktuale x_i të shisheve enëmatëse në një mostër;
 3. Kufirin e sipërm të lejuar T_s , shumën e kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti;
 4. Kufirin e poshtëm të lejuar T_i , diferenca ndërmjet kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.
- Partia do të deklarohet që plotëson kërkesat ndaj kapacitetit aktual nëse ajo përmbush njëkohësisht të tria kërkesat e pranimit që vijnë:

$$\bar{x} + k' \cdot \bar{R} \leq T_s$$

$$\bar{x} + k' \cdot \bar{R} \geq T_i$$

$$\bar{R} \leq F'(T_s - T_i)$$

ku: $k' = 0,668$

$F' = 0,628$

Llogaritjet:

1. Vlera mesatare e \bar{x} kapaciteteve aktuale x_i të shisheve enëmatëse në një mostër

Llogaritet si vijon:

- Shuma e 40 matjeve të kapaciteteve aktuale x_i sipas formulës: $\sum x_i$
- Vlera mesatare e këtyre 40 matjeve sipas formulës: $\bar{x} = \frac{\sum x_i}{40}$

2. Rangu (diapazoni) mesatar \bar{R} të kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në një mostër.

Ndani mostrën sipas radhës kronologjike të zgjedhjes në tetë nënmostra prej pesë shishesh enëmatëse secila.

Llogaritet si vijon:

- Diapazoni i secilës nënmostër, d.m.th. diferenca midis kapacitetit aktual më të madh dhe më të vogël të pesë shisheve enëmatëse në nënmostër; kështu merren tetë diapazone: $R_1, R_2, ; \dots R_8$

- Shuma e diapazoneve e tetë nënmostrave: $\sum R_i = R_1 + R_2 + \dots R_8$

- Diapazoni mesatar \bar{R} llogaritet me formulën: $\bar{R} = \frac{\sum R_i}{8}$

SHENJA E KONFORMITETIT

Shenja e KE-së “3” e konformitetit të kapaciteteve aktuale të shisheve me kërkesat e specifikuara në këtë rregullore

Shenja është një shkronjë “Epsilon” simetrikisht e rrotulluar në aksin vertikal.